Helhedsorienterede indsatser
– Begrebsafklaring og praksiseksempler

Hovedresultater

Camilla T. Dalsgaard, Kasper Lemvigh og Rasmus Højbjerg Jacobsen

VIVE

Hovedresultater

Borgere med komplekse og sammensatte udfordringer har ofte brug for indsatser fra flere fag- og lovområder eller flere aktører samtidig. Eksempelvis kan en ledig borger med andre problemer end ledighed have behov for indsatser fra beskæftigelses-, social-, psykiatri- og sundhedsområdet samtidig. Hvis borgeren har børn, er der måske derudover brug for indsatser fra fx skole- eller dagtilbudsområdet.

'Helhedsorienteret indsats' er en hyppigt anvendt betegnelse for en indsats, hvor flere aktører koordinerer eller arbejder sammen på tværs om at hjælpe borgere med komplekse eller sammensatte udfordringer. Der er dog varierende opfattelser af, hvad det konkret vil sige, og hvad der skal til, for at man har at gøre med en helhedsorienteret indsats.

VIVE har med denne undersøgelse udviklet et begrebsapparat til at beskrive variationen i helhedsorienterede indsatser. Med det afsæt giver undersøgelsen et bud på en kategorisering af helhedsorienterede indsatser, som kan være med til at skabe et overblik over det mangfoldige landskab af disse indsatser. Endvidere har undersøgelsen beskrevet en række praksiseksempler på forskellige kategorier af helhedsorienterede indsatser for at illustrere spændvidden i disse.

Undersøgelsens afgrænsning

Undersøgelsen operationaliserer og afgrænser begrebet 'helhedsorienterede indsatser' ved fire betingelser:

1. Der skal være tale om indsatser rettet til borgere inden for velfærdsområderne, jf. eksemplerne i den røde boks.
2. Der skal være en grad af involvering af en offentlig aktør. Indsatsen skal dog ikke nødvendigvis være igangsat eller drevet af en offentlig aktør.
3. Der skal være behov for koordinering og samarbejde på tværs af flere fagområder, dvs. en vis grad af gensidig afhængighed mellem forskellige fagområder for at kunne tildele og/eller levere en indsats til borgeren. Vi har søgt at definere 'fagområde' på et generelt niveau og langs de hovedlinjer, der ligger i lovgivningen, jf. eksemplerne i den røde boks. Se i øvrigt afsnit 2.1.
4. Der skal være en koordinerende eller styrende funktion, der går på tværs af de enkelte borgere i den helhedsorienterede indsats.

Eksempler på velfærdsområder

- Almen praksis
- Beskæftigelsesområdet
- Dagtilbudsområdet
- Skoleområdet
- Kriminalitetsområdet
- Kultur- og fritidsområdet
- Uddannelsesområdet

Variation i helhedsorienterede indsatser

Vi har i undersøgelsen udpeget en række parametre, som det ud fra den gennemgåede litteratur og interview med videnspersoner er relevant og væsentligt at beskrive *variationen* i helhedsorienterede indsatser ud fra. Variationsparametrene er oplistet i Tabel 1 med en kort forklaring.

Tabel 1 Variationsparametre for helhedsorienterede indsatser

Variationsparameter	Kort forklaring
Målgruppe	Målgruppens kendetegn, fx alder, problemstilling, og om indsatsen har fokus på enkeltborgere eller familier
Aktører	Involverede aktører, fx: – offentlige aktører (kommune, region, stat) og ikke-offentlige aktører (privat, civilsamfund) – 'aktører i aktøren', fx forskellige faggrupper, funktioner eller organisatoriske områder i en kommune eller en region – borgere, pårørende, frivillige
Fagområder	Hvilke og hvor mange fagområder indsatsen går på tværs af
Tidsperspektiv	Om indsatsen er etårig, flerårig eller ikke afgrænset i tid
Modenhed	Indsatsens modenhed kan fx måles på, hvor lang tid indsatsen har været i gang, og hvor langt den er i sin udvikling og implementering, herunder hvor velafprøvet den er
Grad af formalisering	To forståelser: – Hvor formaliseret samarbejdet er, dvs. hvorvidt man har faste, formaliserede aftaler og arbejdsgange for det tværgående samarbejde – Om det er formelt besluttet, at der skal være en helhedsorienteret indsats, og på hvilket niveau denne beslutning er truffet, fx lokalt eller nationalt niveau
Grad af tværfaglighed	Hvor mange fagligheder, der er involveret, forstået som: – 'fagdisciplin' (fælles uddannelse, fx socialrådgiver, lærer, pædagog, psykolog eller sygeplejerske) – 'faglig specialisering' (fx socialrådgivere, der med samme uddannelse er specialiseret inden for forskellige lovgivninger)
Karakteren af samarbejdet	Karakteren af samarbejdet, beskrevet ved graden af integration og gensidig afhængighed mellem aktørerne i indsatsen (fx delt op i seriel, parallel og integreret samarbejdsmodel)
Finansiering	Kilder til finansiering, fx: – En eller flere kommuner – En eller flere regioner – Staten, fx via puljer eller refusionsordninger – Offentlige eller private fonde.

Kilde: VIVE.

Kategorisering af helhedsorienterede indsatser

Desuden var det et formål at udvikle en kategorisering, som kan bidrage til at skabe overblik over spændvidden i en bred vifte af helhedsorienterede indsatser. For at en parameter er egnet til kategorisering af mange indsatser, skal den bl.a. være umiddelbart målbar og kunne antage enkle, meningsfulde værdier. Vi har valgt to kategoriseringsparametre, der kombineres: 'Aktører' og 'Finansiering'. I kategoriseringen får hver parameter tre værdier, jf. Tabel 2.

Tabel 2 **To kategoriseringsparametre**

Parameter	Værdier og forklaring
Aktører	A. Kommune (som primær og eneste aktør) B. Kommune og andre aktører (herunder stat, region, privat, civilsamfund) C. Andre aktører (herunder stat, region, privat, civilsamfund – uden kommune som primær aktør)
Finansiering	A. Ren intern finansiering (finansiering kommer fra aktører involveret i den helhedsorienterede indsats) B. Kombineret finansiering (finansiering kommer både fra involverede aktører og aktører uden for den helhedsorienterede indsats) C. Ren ekstern finansiering (finansiering kommer fra aktører uden for den helhedsorienterede indsats)

Kilde: VIVE.

I kombination danner de to parametre i alt ni overordnede kategorier af helhedsorienterede indsatser, som er vist i Tabel 3.

Tabel 3 **Ni overordnede kategorier af helhedsorienterede indsatser**

	Kommune	Kommune og andre aktører	Andre aktører
Ren intern finansiering	1	2	3
Kombineret finansiering	4	5	6
Ren ekstern finansiering	7	8	9

Kilde: VIVE.

Praksiseksempler

Vi har udvalgt 11 praksiseksempler på helhedsorienterede indsatser. Vi har lagt vægt på at finde eksempler i alle ni overordnede kategorier. Der er valgt indsatser med kommunale, statslige, regionale og private aktører samt civilsamfundsaktører. Desuden er der valgt indsatser med intern finansiering fra kommuner og regioner samt med ekstern finansiering fra statslige puljer, offentlige fonde og private fonde. Tabel 4 viser de 11 eksemplers navn, geografi og indplacering i de ni kategorier.

Tabel 4 **Overblik over 11 praksiseksempler (navn og geografi), indplaceret i ni kategorier**

	Kommune	Kommune og andre aktører	Andre aktører
Ren intern finansiering	**Helhedsorienterede planer for familier** (Ringkøbing-Skjern Kommune) Ungegarantien (Hjørring Kommune)	**Koordineret Indsats på Tværs, KIT** (Hovedstaden) FAMKO (Odense Kommune)	**Enhed for Sammenhængende Patientforløb** (Region Hovedstaden)
Kombineret finansiering	**Helhedsorienteret jobindsats til psykisk sårbare borgere** (Holbæk Kommune)	**Relationel velfærd** (Viborg Kommune)	**Café Exit** (København, Odense og Aarhus)
Ren ekstern finansiering	**En fremstrakt hånd** (Svendborg Kommune)	**Sammen om Solsiden** (Nørresundby og Aalborg)	**Social Drive Out** (Hele landet)

Note: De 11 praksiseksempler er beskrevet nærmere i oversigtsform i afsnit 3.1 og i dybden i afsnit 3.2.

Kilde: VIVE.

Perspektivering

Vores valg i undersøgelsens afgrænsning af 'helhedsorienteret indsats' indebærer en række fravalg. Der er således aktiviteter, der kan opfattes som helhedsorienterede indsatser, som er ekskluderet fra vores afgrænsning (jf. afsnit 2.1). Inden for afgrænsningens rammer bidrager undersøgelsen dog med et begrebsapparat til at beskrive relevant variation i helhedsorienterede indsatser. Desuden giver undersøgelsen et bud på nogle kategorier af helhedsorienterede indsatser, som det er

muligt at indplacere en bred vifte af indsatser i ud fra et overordnet kendskab. Det bidrager til at give overblik over mangfoldigheden af helhedsorienterede indsatser.

Undersøgelsen kan være grundlag for videre arbejde på forskellige måder. Det kunne være relevant at foretage en uddybende kortlægning af de 117 identificerede helhedsorienterede indsatser og beskrive deres fordeling på variationsparametrene inden for de ni kategorier. Det kunne også være relevant at undersøge nærmere, hvilke fordele og ulemper der er ved forskellige kategorier af helhedsorienterede indsatser, og hvordan de bedst tilrettelægges på de forskellige variationsparametre. Her kan man tage afsæt i de 117 identificerede helhedsorienterede indsatser som grundlag for at udvælge indsatser til nærmere analyse.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen er gennemført i fem trin:

Trin 1 En litteraturgennemgang

Trin 2 To udviklingsworkshopper med 10 vidanspersoner fra VIVE

Trin 3 12 interviews med vidanspersoner fra praksis, forskningsverdenen, konsulentbranchen og relevante nationale aktører

Trin 4 Oversigt over 117 identificerede praksiseksempler på helhedsorienterede indsatser

Trin 5 Beskrivelse af 11 udvalgte praksiseksempler via interviews og skriftligt materiale.

Bilag 1 uddyber data og metode.

Bilag 2 indeholder en oversigt over de 117 identificerede praksiseksempler.

Hovedresultater: Helhedsorienterede indsatser – Begrebsafklaring og praksiseksempler
VIVE/2026
HR_303153